

Strategie Moravskoslezského kraje v oblasti ochrany ovzduší

Zpracoval: Ing. Marek Brušík
Datum: 19.10.2007

Koncepční strategie

Program snižování emisí MSK
Program ke zlepšení kvality ovzduší MSK

**Zprostředkovaně
přes integrovaná
povolení „ovlivňovat“ provozy
významných zdrojů
znečišťování ovzduší**

Zpřísňovat emisní parametry pro
významné zdroje v oblasti se
zhoršenou kvalitou ovzduší

**Systém podávání informací
o zvýšených koncentracích
škodlivin v ovzduší**

Jedná se o unikátní systém
v ČR, který informuje
obyvatele MSK o zvýšeném
zatížení PM10

Dotační programy

Dotace na vypracování projektové dokumentace
pro realizaci projektů, které budou uplatňovány
pro získávání podpor z Evropské unie a z národních zdrojů
s cílem zvýšení absorpční kapacity MSK

SMOGOVÁ SITUACE NA OSTRAVSKU A KARVINSKU TRVÁ, ZHORŠILO SE OVZDUŠÍ I V JINÝCH ČÁSTECH KRAJE, ZLEPŠENÍ SNAD NA KONCI TYDNE

Systemu podává koncentrací škoc

- Moravskosleský především částic PM₁₀

Už nejen na Ostravsku a Karvinsku trápí lidi smog – koncentrace polévatého prachu v ovzduší se v noci na dnešek zvýšily také na dalších místech regionu – na Opavsku nebo Novojičínsku.

Denní limit prашného aerosolu v ovzduší je 50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, dnes dosahuje na některých stanicích až 12x vyšších hodnot – např. v Bohumíně, Orlově, ve Věřovicích hrzy ráno vystoupily hodnoty polévatého prachu až na 14násobek limitu, v Opavě osminásobek. Vysoké hodnoty ukazují i stanice v Českém Těšíně (9x), Havlíkově (6x), Karvině (10x), ve Studenci to je oca šest násobek limitu, v samotné Ostravě od 2násobku po šestnásobek (lepší je situace například v Zábřehu nebo na Fifojkách, horší v Přívoze). Během dne mrazy odevují a situace se zlepšuje, horší je vtedy v noci a nad ránem.

„Smogovou situaci vyvolává kombinace několika skutečností – velký význam má tzv. inverze. To znamená, že se vymění teplá a studená vrstva vzduchu nad povrchem země, vznikne jakási vzduchová poklička, která zabráňuje proudění vzduchu a tím odvětrávání znečištění z města nebo údolí. Při normálním stavu proudí teplý vzduch nahoru do chladnějších vrstev, při inverzi je to obráceně. Jinými slovy na horách je tepleji než v údolích (i horských),“ vysvětlil Milan Machač z odboru životního prostředí moravskosleského krajského úřadu.

Jak už jsme včera informovali, smogová situace nastala s příchodem mrazů na konci víkendu – to naměřily monitorovací stanice ve čtyřech lokalitách kraje až šestnásobné překročení limitu (Ostrava - Přívoz, Bohumín, Karviná, Český Těšín), v Orlově pak dokonce přes 400 mikrogramů na metr krychlový, na ostatních stanicích byla také čísla vyšší než limit. V Orlově to včera bylo 8x více. Během dnešní noci se tedy situace ještě může zhoršit a, protože mají i v dalších místech regionu

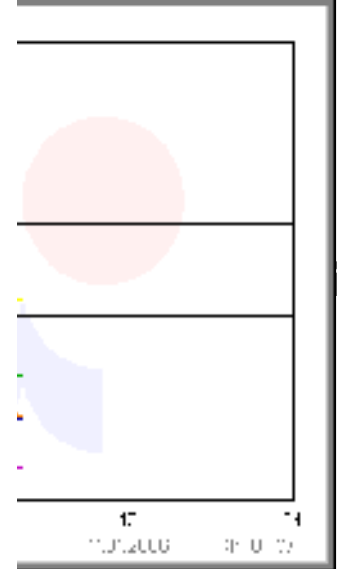
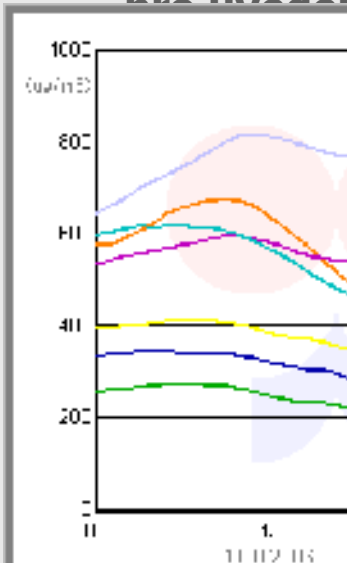
Slav ovzduší výrazně zhoršuje topení tuhými palivy (zejména černouhelné kaly a hnědé uhlí). Spalování méně kvalitních paliv v lokálních topeništích mohou obce a města zakázat svou vyhláškou. Není ale přehled za celý kraj – je třeba ptát se přímo na radnicích.

Během pracovního týdne se neočekává výrazná změna k lepšímu, situaci sledujeme spolu s meteorology. Hlavně idem starším, dětem a nemocným se doporučuje omezit pobyty venku, není vhodné venku sportovat, větrat by se mělo jen krátce a intenzivně. Smog může vyvolat především dýchací obtíže.

Další info Milan Machač z odboru ŽP krajského úřadu (telefon 595 822 335). Aktuální údaje o stavu ovzduší jsou na stránkách hydrometeorologů http://www.chmi.cz/uznco/actclaim/aregionni/C7C81/c_C7C81.html, pupí telefontním čísle 596990265 nebo na teletextu České televize (strana 180).

erizován ě sledovaných imisičních limitů latné právní

nejzávažně
dotýká nej
jako optim
koncentrac
nulovou ko

- Rada kraje
2.11.2005

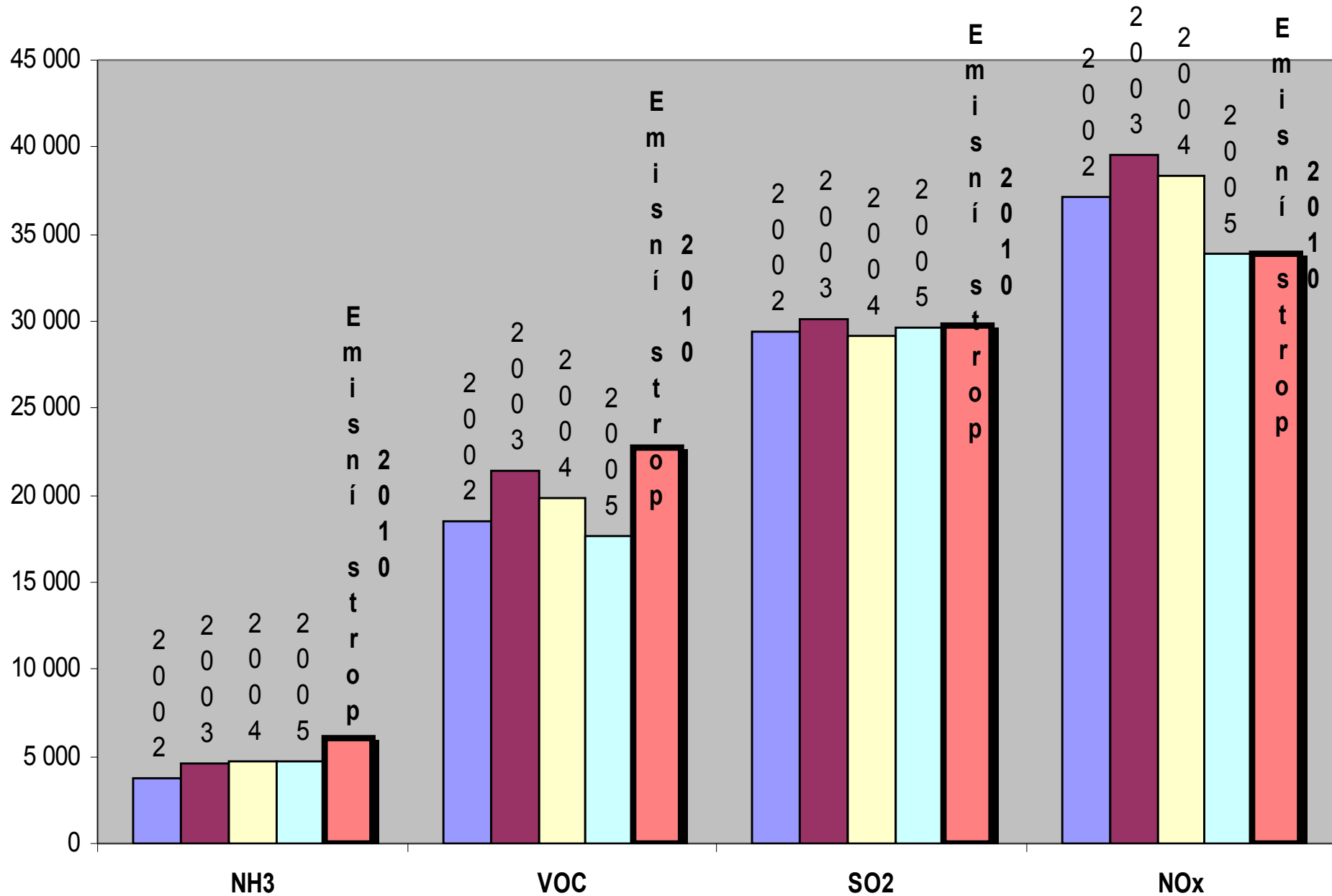
om, že se
lediska se jeví
í denní
valenci pro
í dne

Dotační programy

- Podpora rozvojových záměrů obcí, svazků obcí, podnikatelských a neziskových subjektů prostřednictvím poskytování účelově určených investičních dotací na vypracování **projektové dokumentace** pro realizaci projektů v oblasti životního prostředí a zemědělství, které budou uplatňovány pro získávání podpor z Evropské unie a z národních zdrojů s cílem zvýšení absorpční kapacity Moravskoslezského kraje.
- **Vyhlášení v lednu a ukončení v únoru daného roku.**
- Opatření 3.1. – Zlepšení kvality ovzduší
- Opatření 3.2. – Omezování emisí
- Opatření 3.3. - Využívání obnovitelných zdrojů energie
- Opatření 3.4. - Snižování energetické náročnosti

Silné stránky	Slabé stránky	Rizika	Příležitosti
Problematika krajských emisních stropů pro SO₂, NO_x, VOC a NH₃, které mají být plněny k roku 2010			
Rozhodující podíl emisí oxidu siřičitého (SO ₂) je emitován zvláště velkými zdroji, u kterých lze provést další technická opatření k snížení emisí SO ₂ .	Kraj určuje druhé největší množství SO ₂ , oxidu dusíku (NO _x) a třetí největší množství VOC v porovnání s ostatními kraji.	V rámci opatření nastavených v integrovaných povolení se nepodaří snížit emise znečišťujících látek. (především emise NO _x a SO ₂)	V rámci opatření nastavených v integrovaných povolení se podaří snížit emise znečišťujících látek. (především emise NO _x a SO ₂)
Emise těkavých organických látek (VOC) a amoniaku se mezitím pohybuji pod doporučeným emisním stropem	Emise SO ₂ se mezitím pohybuji kolem doporučeného emisního stropu	Mobilní zdroje produkují kolem 30 – 40 % emisí NO _x a lze předpokládat další navyšování emisí z dopravy	Snížení emisí NO _x může dojít úsporami energie a opalčováním u zvláště velkých zdrojů (především významné spalovací zdroje – teplárny a elektrárny, především ČTEZ, a.s., Elektrárna Dětmarovice, Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třehovice, ArcelorMittal Ostrava a.s. - závod 4 energetika).
	Emise NO _x mezitím významně překračují hodnotu krajského emisního stropu, poslední emise roku 2005 se pohybuji kolem doporučeného emisního stropu	Emisní strop pro NO _x nebude splněn.	Snížení emisí SO ₂ může dojít opalčováním u zvláště velkých zdrojů (především významné spalovací zdroje – teplárny a elektrárny, především ArcelorMittal Ostrava a.s. - závod 4 energetika, Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třehovice, Energetika Vlkovice, a.s., ENERGETIKA TRINLEC, a.s.)
			V legislativě jsou nastaveny zprůměrované emisní limity NO _x k roku 2016, které jednotliví provozovatelé zvláště velkých zdrojů (především významné spalovací zdroje (teplárny a elektrárny) budou muset plnit

Vývoj emisí v MSK s ohledem na krajské emisní stropy

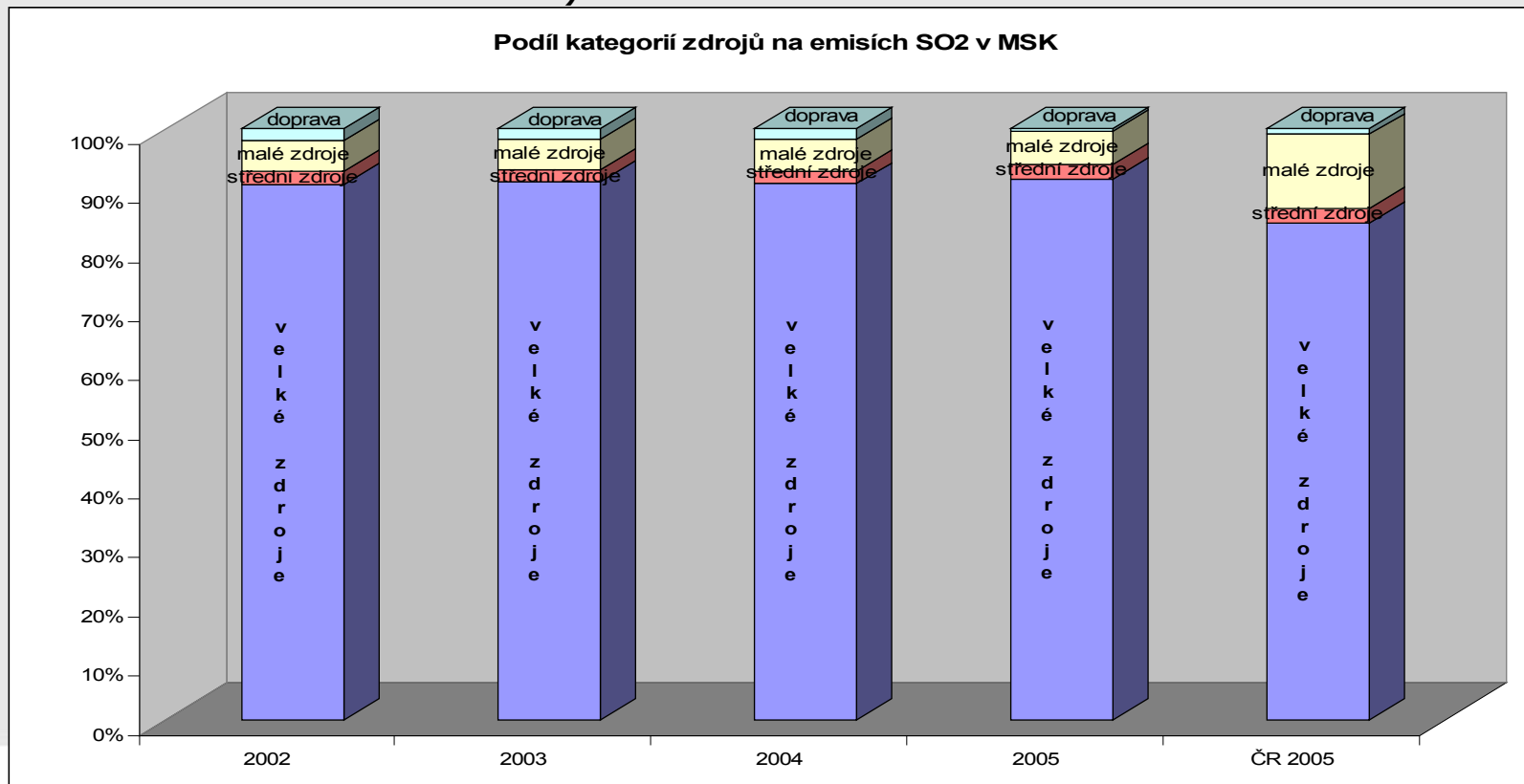
Priority MSK v oblasti emisních stropů

Pro Moravskoslezský kraj vyplývá, že v roce 2010:

- emisní strop pro oxid siřičitý může být těsně splněn. Nicméně je nutné aplikovat vhodná opatření na snižování emisí oxidu siřičitého u významných spalovacích zdrojů v rámci integrovaných povolení.
- splnění emisního stropu oxidů dusíku nelze podle současného vývoje emisí očekávat. Nicméně k emise roku 2005 se pohybují okolo doporučeného emisního stropu. Bude nutné přijmout vhodná opatření na snížení emisí oxidu dusíku u významných spalovacích zdrojů v rámci integrovaných povolení. Pokud by došlo k útlumu konjunktury hutnictví a výroby oceli mohl by být emisní strop dosažen,
- emisní strop pro těkavé organické látky bude splněn s významnou rezervou,
- emisní strop pro amoniak bude splněn s velkou rezervou.

Oxid siřičitý

- Prioritou je vyjednat a nastavit v integrovaných povolení takové technické podmínky provozu nebo technická opatření s cílem snížení emisí SO₂ především u nejvýznamnějších provozovatelů spalovacích zdrojů (ArcelorMittal Ostrava a.s. - závod 4 energetika a Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třebovice).

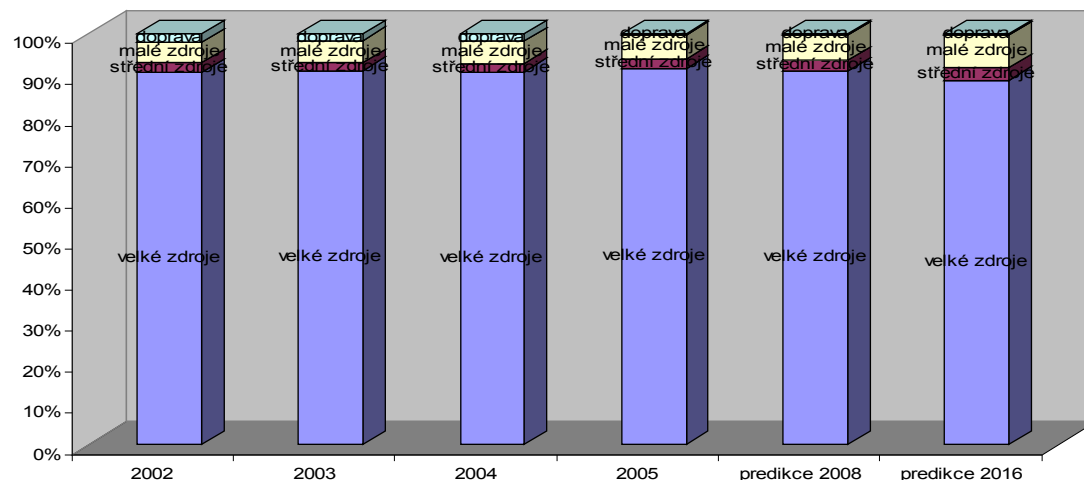

Oxid siřičitý – zohlednění opatření u TOP stacionárních zdrojů

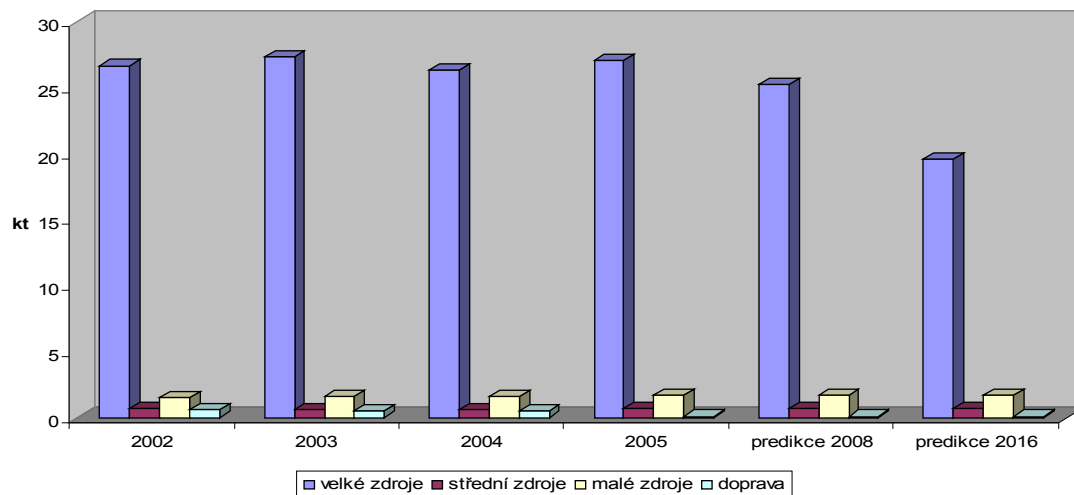
- Hodnoty k roku 2008 a 2016 byly spočítány při zachování emisí roku 2005 u středních zdrojů, malých zdrojů a dopravy a snížení emisí u kategorie velkých zdrojů - TOP zdrojů - Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třebovice a Mittal Steel Ostrava a.s.- závod 4 energetika)

- PŘEDPOKLÁDÁ SE ŽE DOJDE K CELKOVÉMU POKLESU EMISÍ SO₂ o 6 % k roku 2008 a o 30 % k roku 2016

Podíl jednotlivých zdrojů na emisích SO₂ v MSK

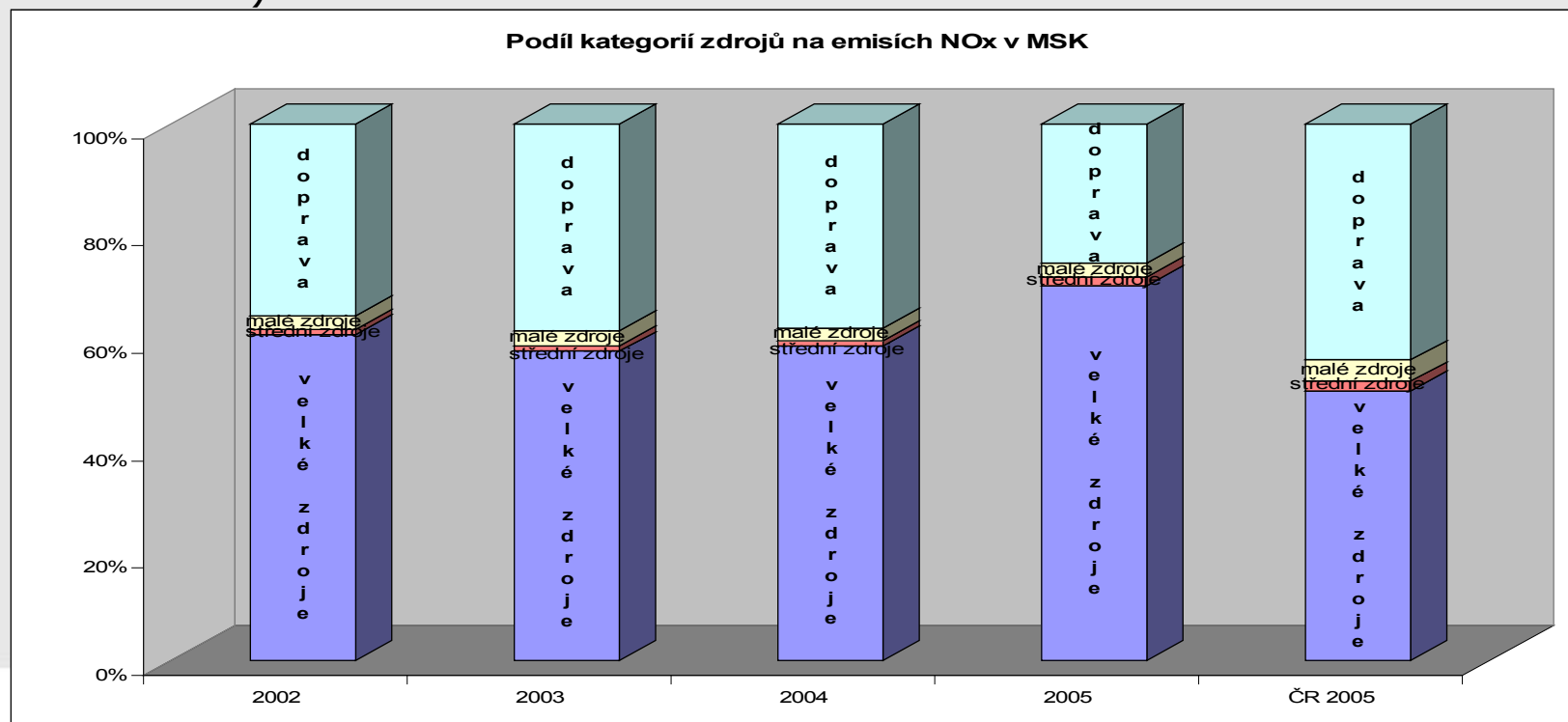

Vývoj emisí SO₂ v MSK

Oxidy dusíku

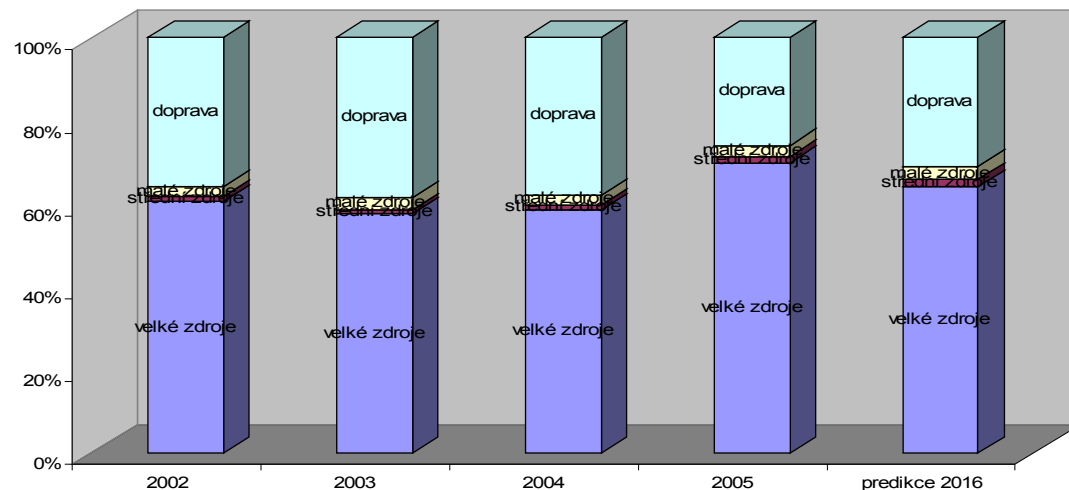
- Další potenciál snižování emisí NO_x lze spatřovat zejména u velkých zdrojů znečišťování v oblasti přijímání dalších primárních a sekundárních opatření směřujících ke snížení emisí oxidů dusíku z provozovaných zařízení. Prioritou je vyjednat a nastavit v integrovaných povolení takové technické podmínky provozu nebo technická opatření s cílem snížení emisí NO_x především u nejvýznamnějších provozovatelů spalovacích zdrojů (Mittal Steel Ostrava a.s.- závod 4 energetika, CEZ, a.s. – Elektrárna Dětmarovice, Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třebovice)

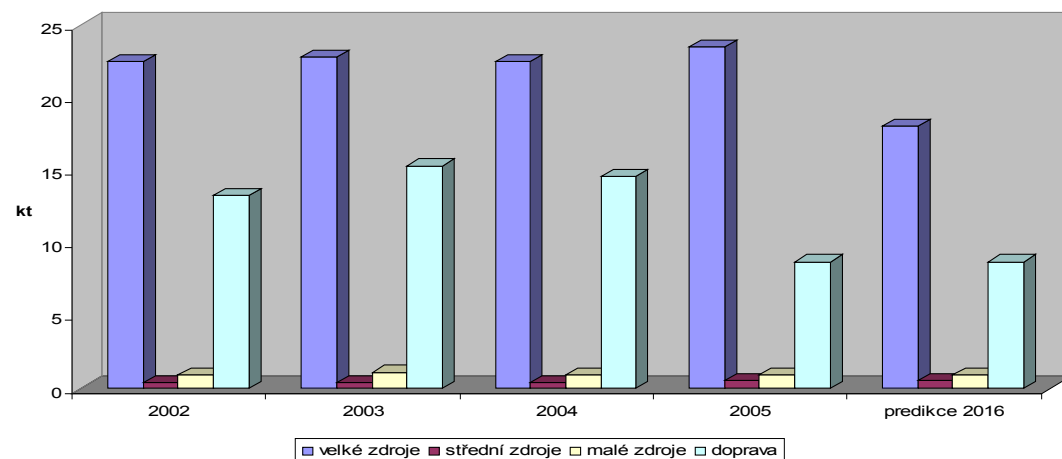
Oxidy dusíku - zohlednění opatření u TOP stacionárních zdrojů

- Hodnoty k roku 2016 byly spočítány při zachování emisí roku 2005 u středních zdrojů, malých zdrojů a dopravy a snížení emisí u kategorie velkých zdrojů - TOP zdrojů - Dalkia Česká republika, a.s.- Elektrárna Třebovice a Mittal Steel Ostrava a.s.- závod 4 energetika, ČEZ, a.s. – Elektrárna Dětmarovice
- PŘEDPOKLÁDÁ SE ŽE DOJDE K CELKOVÉMU POKLESU EMISÍ NO_x o 20 % k roku 2016

Podíl jednotlivých zdrojů na emisích NO_x v MSK

Vývoj emisí NO_x

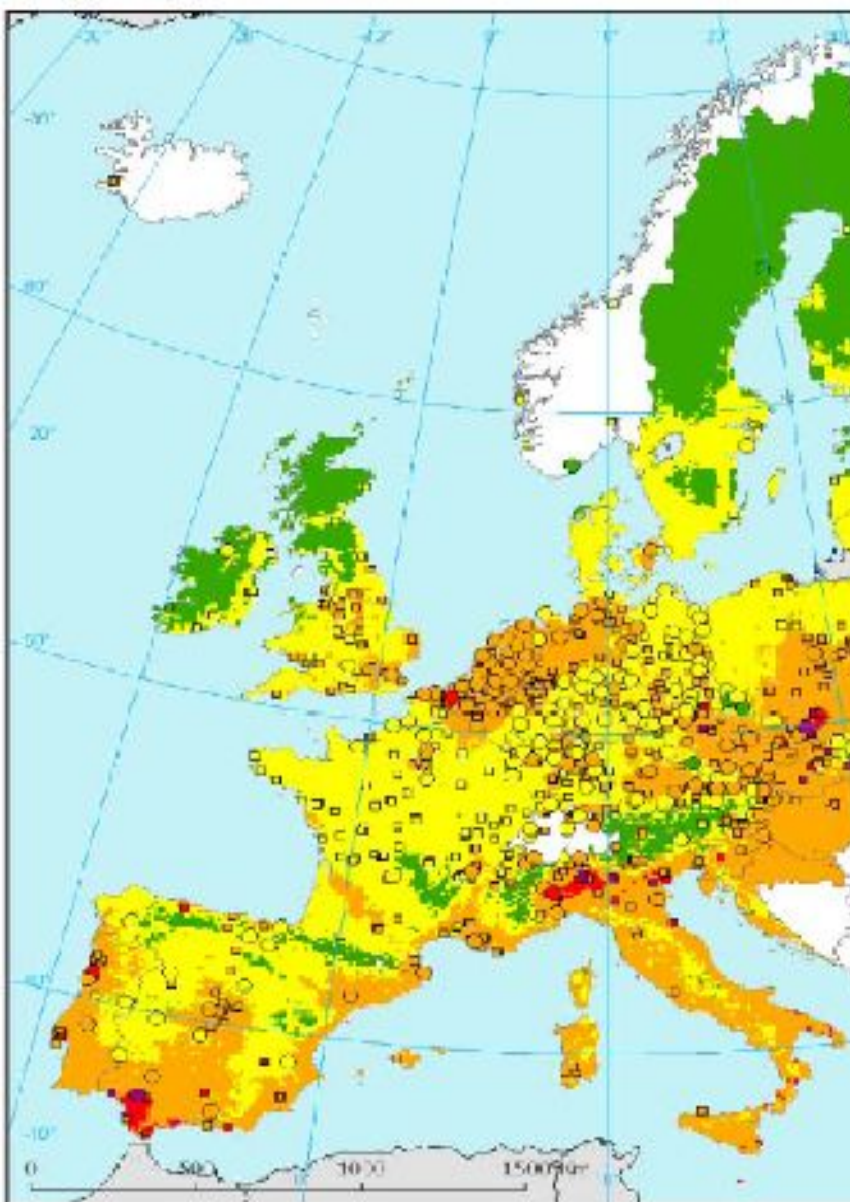

Silné stránky	Slabé stránky	Rizika	Příležitosti
Problematika dodržování imisních limitů (kvality ovzduší) v Moravskoslezském kraji			
<p>Nedochází k přetračování imisních limitů pro ochranu zdraví pro oxid siřičitý, oxid dusičitý, oxid uhelnatý, olovo, rtuť a amoniak.</p>	<p>Dochází k přetračování imisních limitů pro ochranu zdraví pro suspendované částice frakce PM10 (jemný prach o velikosti 10 mikrometrů a menší), benzen, polycyklické aromatické uhlovodíky vyjádřené jako benzo(a)pyren a občasně i arsen.</p>	<p>V případě suspendovaných částic frakce PM10 může a pravděpodobně bude docházet k přetračování imisních limitů i po dalším snížení emisí TZL u významných provozovatelů zdrojů TZL.</p>	<p>V rámci integrovaných povolenání se podání nastaveil harmonogramu snižování emisí TZL (především u závodu 12 - Vysoké peci spol. ArcelorMittal Ostrava a.s. a závodu TRINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. - Výr. surového železa)</p>
<p>Významný podíl emisí tuhých znečišťujících látek (TZL) cca 20 % ze stacionárních a mobilních zdrojů je emitován závodem 12 - Vysoké peci spol. ArcelorMittal Ostrava a.s. a závodem TRINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. - Výr. surového železa.</p>	<p>Na suspendované částice (prach) se vážou z větší části polycyklické aromatické uhlovodíky, mj. i benzo(a)pyren, které představují i při nízké expozici významná zdravotní rizika.</p>	<p>Omezená regulace dopravy a lokálních topenišť. Neexistence legislativních nástrojů pro města a obce.</p>	<p>V horizontu roku 2010 lze očekávat pokles výměry oblasti s překročenými imisními limity pro suspendované částice a benzo(a)pyren.</p>
	<p>Významný podíl lokální prašnosti pochází z dopravy, z lokálních topenišť a sekundární prašnosti.</p>		<p>Důsledná kontrola významných zdrojů (instalace web. kamer, pravidelná kontrola)</p>
	<p>Meteorologické podmínky významně ovlivňují imisní situaci v dané lokalitě a mohou způsobit několikanásobné překročení imisního limitu PM10 i když za příznivých meteorologických podmínek by k překročení nedošlo.</p>		<p>Omezení sekundární prašnosti (častější úklid vozovky, údržba a nová výsadba zeleně, apod.)</p>

Priority MSK v oblasti imisních limitů

- Na území Moravskoslezského kraje jsou každoročně vymezeny oblasti s překročením imisního limitu pro:
  - *suspendované částice frakce PM10 – denní limit (50 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ s tolerovaným počtem překročení 35 případů v roce),*
  - *suspendované částice frakce PM10 – roční limit (40 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$),*
  - *benzen – roční limit (5 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$).*
  - *polycyklické aromatické uhlovodíky vyjádřené jako benzo(a)pyren – cílový imisní limit (1 $\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$).*
- Nepravidelně jsou na území Moravskoslezského kraje překračovány imisní limity pro Arsen

Roční průměrné úrovně zneči

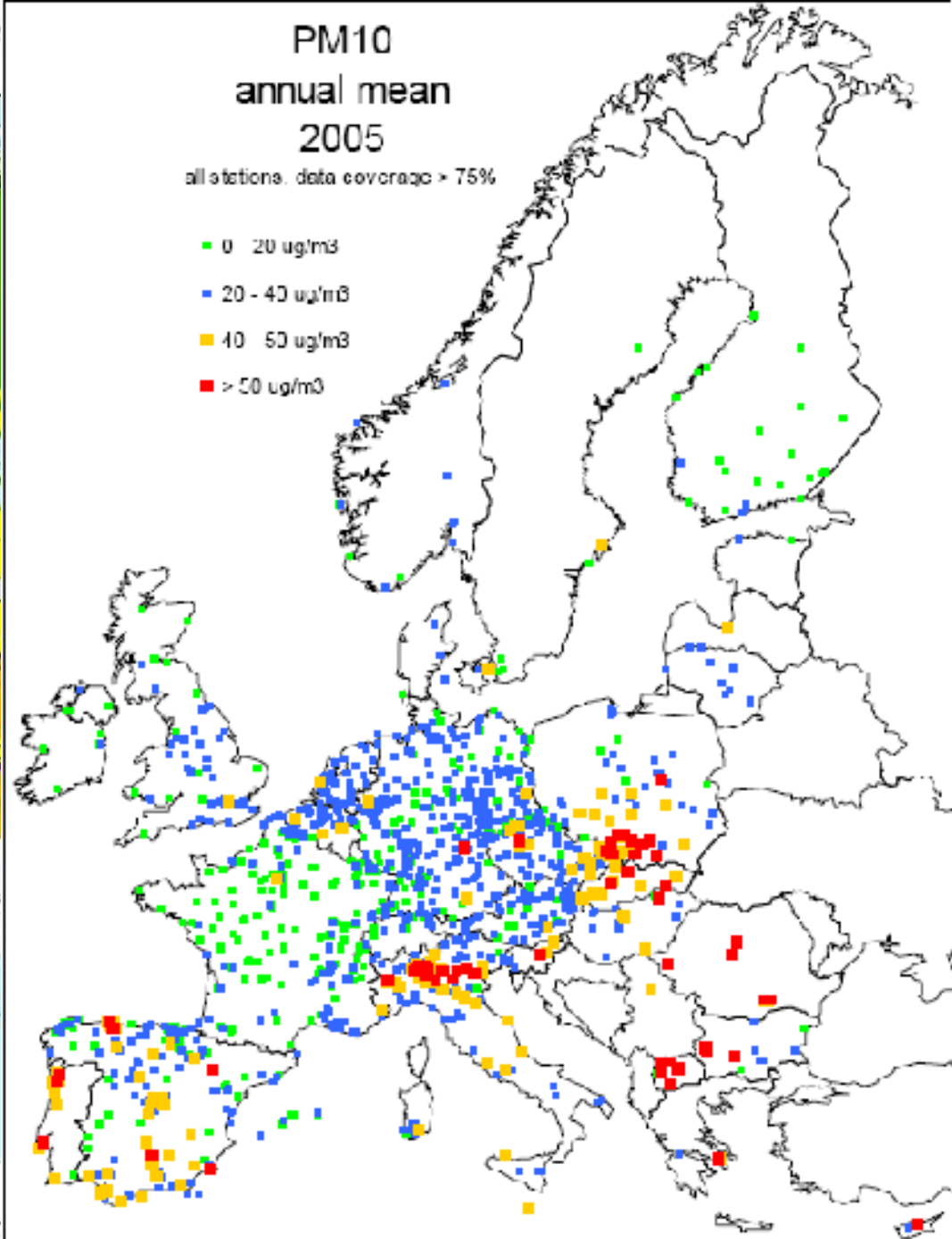

PM10

annual mean
2005

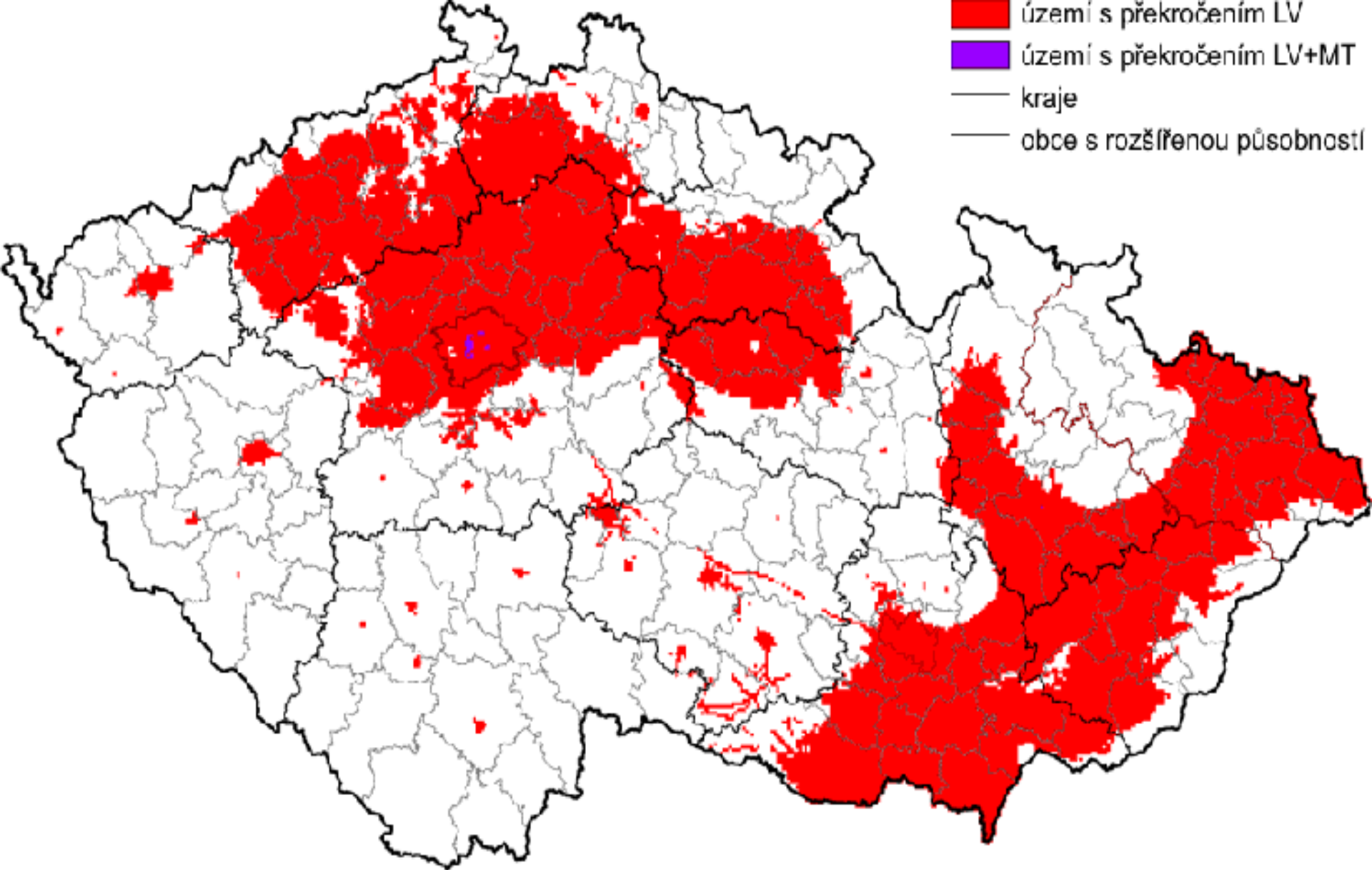
all stations, data coverage > 75%

- 0 - 20 µg/m³
- 20 - 40 µg/m³
- 40 - 50 µg/m³
- > 50 µg/m³

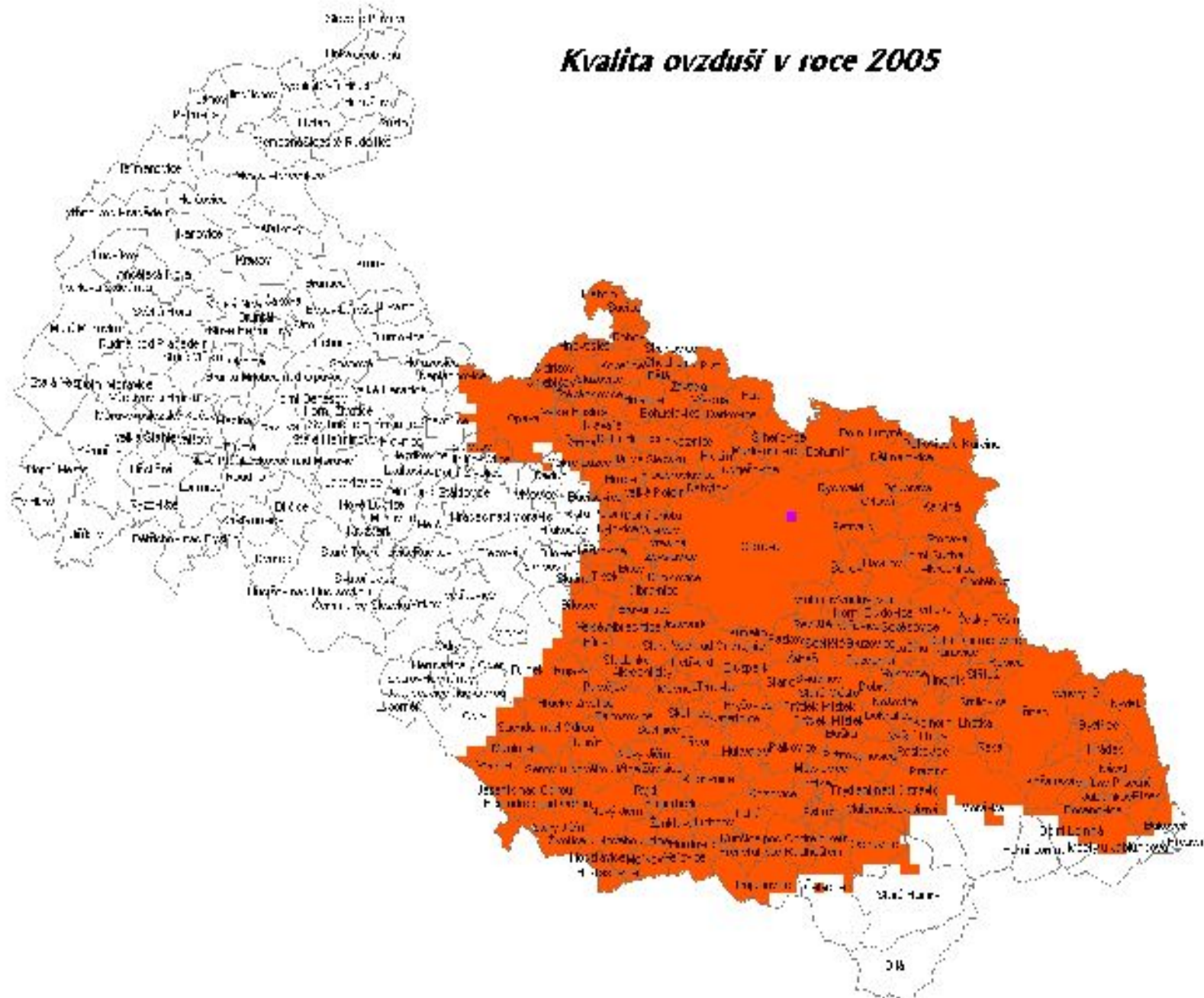
Zdroj: Evropské středisko pro ovzduší a klimatick
Český hydrometeorologický ústav

Vyznačení oblastí/obcí se zhoršenou kvalitou ovzduší vzhledem k limitům pro ochranu zdraví, bez zahrnutí ozonu, 2005

Kvalita ovzduší v roce 2005

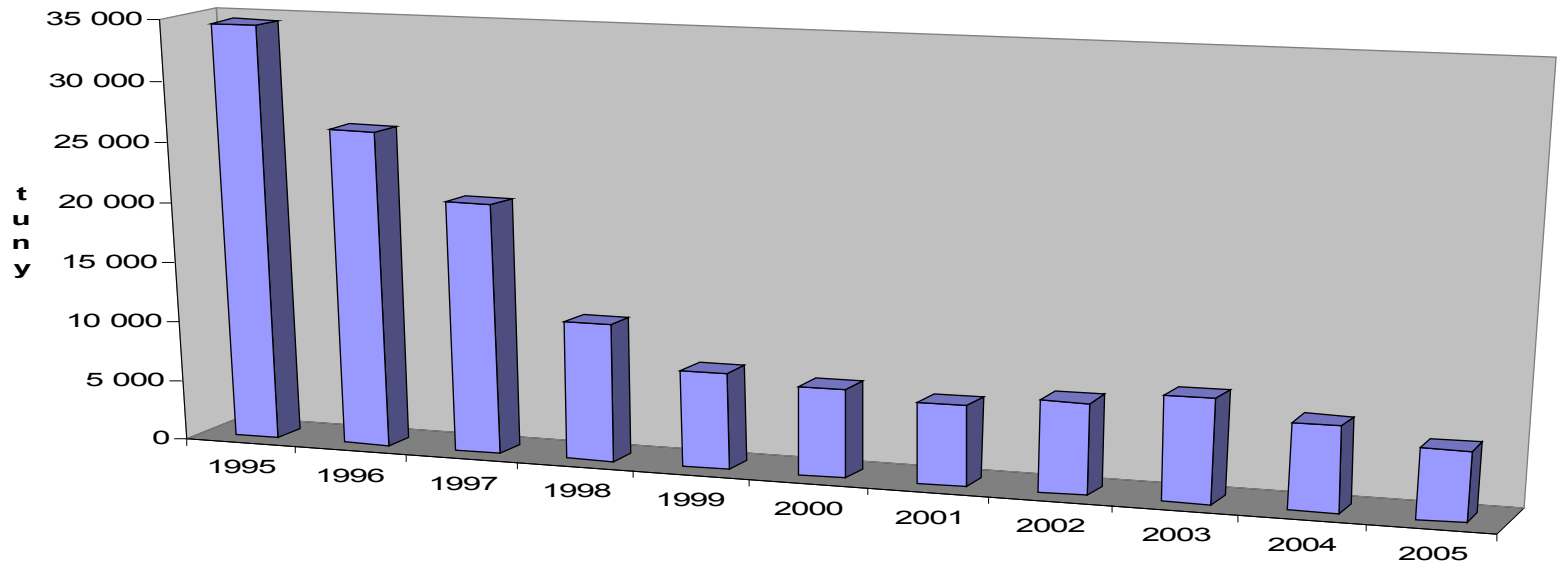

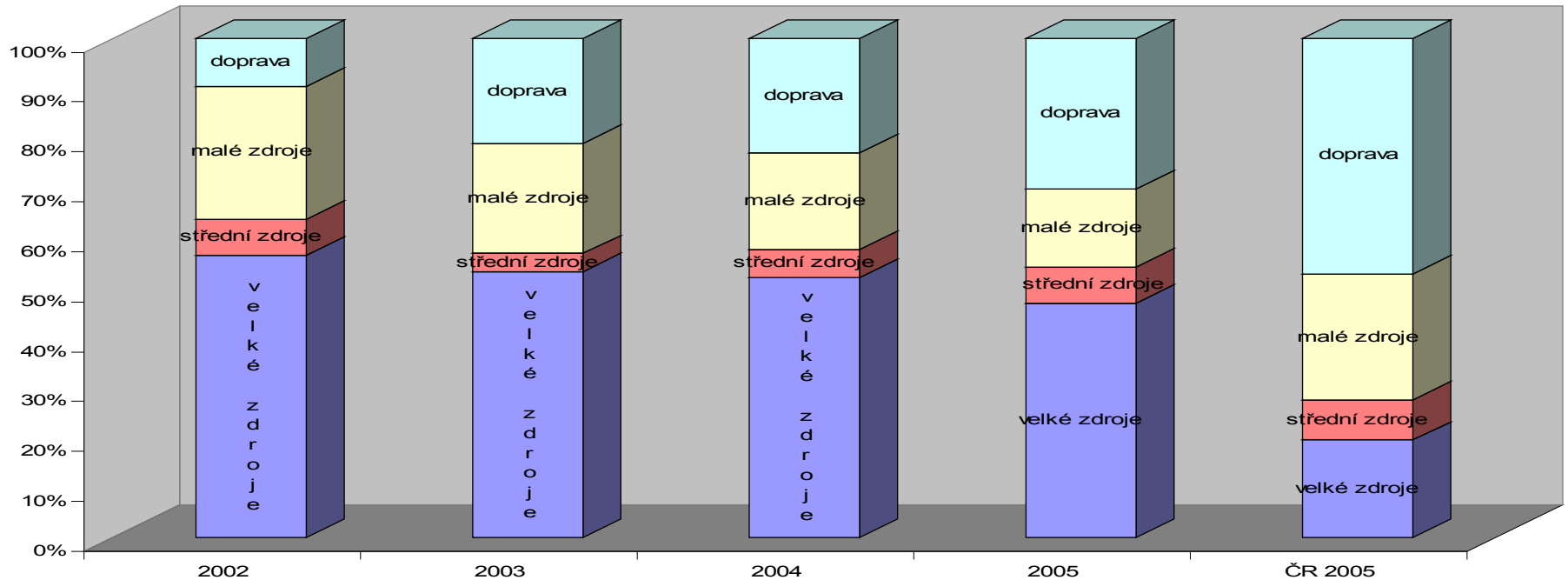
Analýza tuhých znečišťujících látek

- S ohledem na plošné překračování imisního limitu pro suspendované částice PM10 se zaměříme na emisní analýzu tuhých znečišťujících látek (TZL) (část frakce je i PM10).
- Nutné je upozornit, že se jedná jen o primární částice TZL uvolňované do ovzduší ze zdrojů, které lze vypočítat či změřit.
- Není zde zahrnuto významné množství sekundárních emisí prašné frakce způsobené zvýřením či resuspenzí plynných částic v atmosféře

Trend TZL Moravskoslezský kraj - stac. zdroje

Podíl kategorií zdrojů na emisích TZL v MSK

Analýza tuhých znečišťujících látek

- Tuhé znečišťující látky jsou na území Moravskoslezského kraje emitovány zejména z velkých zdrojů. V porovnání údajů za Českou republiku jsou emise z velkých zdrojů v Moravskoslezském kraji téměř třikrát vyšší.
- Dva nejvýznamnější zdroje tuhých znečišťujících látek v roce 2005 emitovaly téměř 20 % z celkových emisí tuhých znečišťujících látek ze stacionárních a mobilních zdrojů.

IČP	Provozovatel	Provozovna	Podíl na celkových emisích v kraji v roce 2005 [%]	Emise 2005 [t]
770890561	TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s.	TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY,a.s.- Výr.surového železa	9,58%	786,77
714220271	Mittal Steel Ostrava a.s.	Závod 12 (Vysoké pece)	9,39%	770,86
Celkem			18,97%	1557,63

Analýza tuhých znečišťujících látek

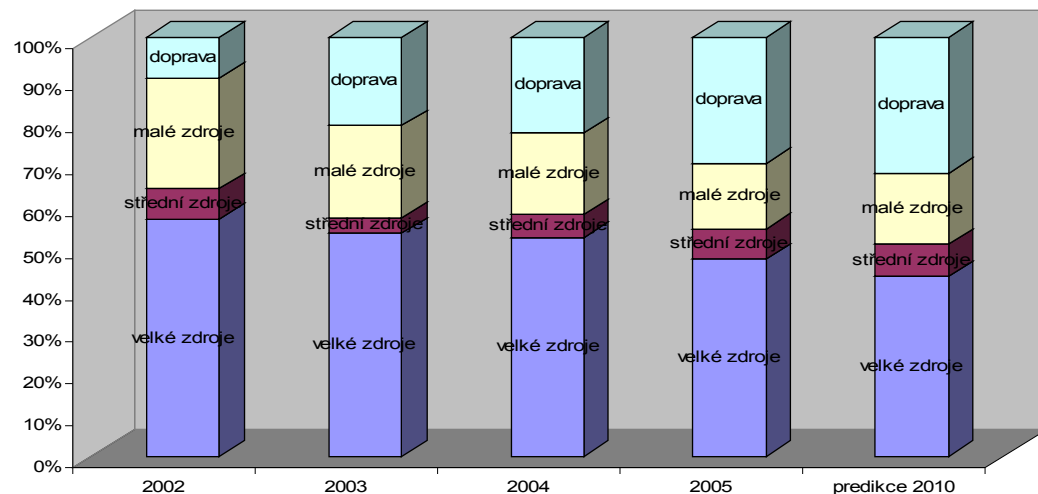
- S ohledem na uvedené skutečnosti a pokud zachováme stávající produkci nejvýznamnějších TOP zdrojů a vezmeme v úvahu nastavená opatření na snížení emisí TZL v rámci integrovaných povolení můžeme provést predikci snížení emisí TZL v kraji. (všechny ostatní zdroje budou k roku 2010 počítány jako by produkovaly emise v roce 2005)

TZL - zohlednění opatření u TOP stacionárních zdrojů

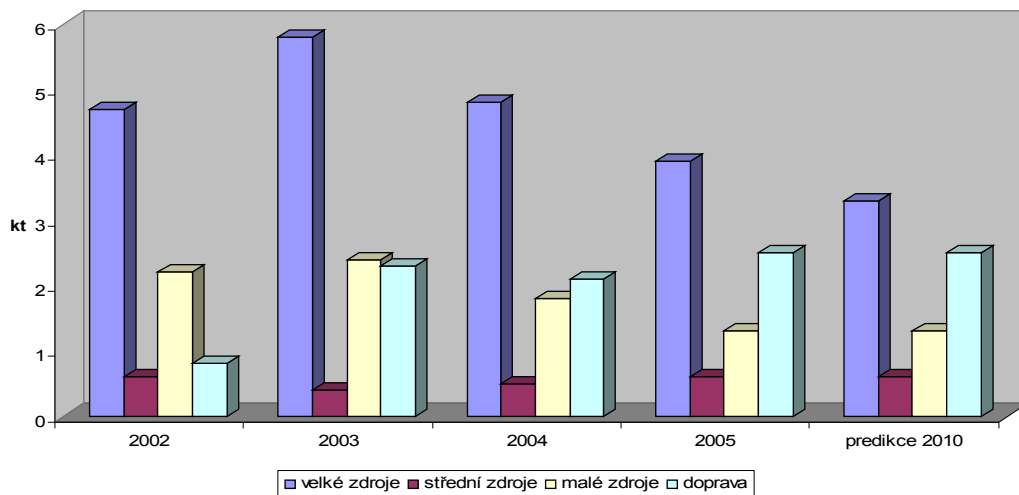
- Hodnoty k roku 2010 byly spočítány při zachování emisí roku 2005 u středních zdrojů, malých zdrojů a dopravy a snížení emisí u kategorie velkých zdrojů - TOP zdrojů - Mittal Steel Ostrava a.s. - Závod 12 Vysoké pece a TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a.s. - Výr. surového železa (část aglomerace)

- PŘEDPOKLÁDÁ SE ŽE DOJDE K CELKOVÉMU POKLESU EMISÍ TZL o 15 % k roku 2010

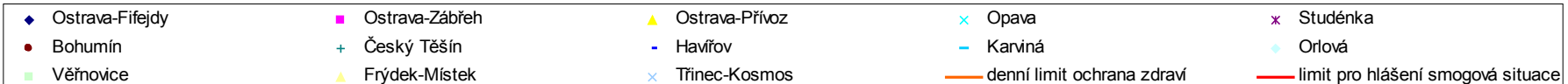
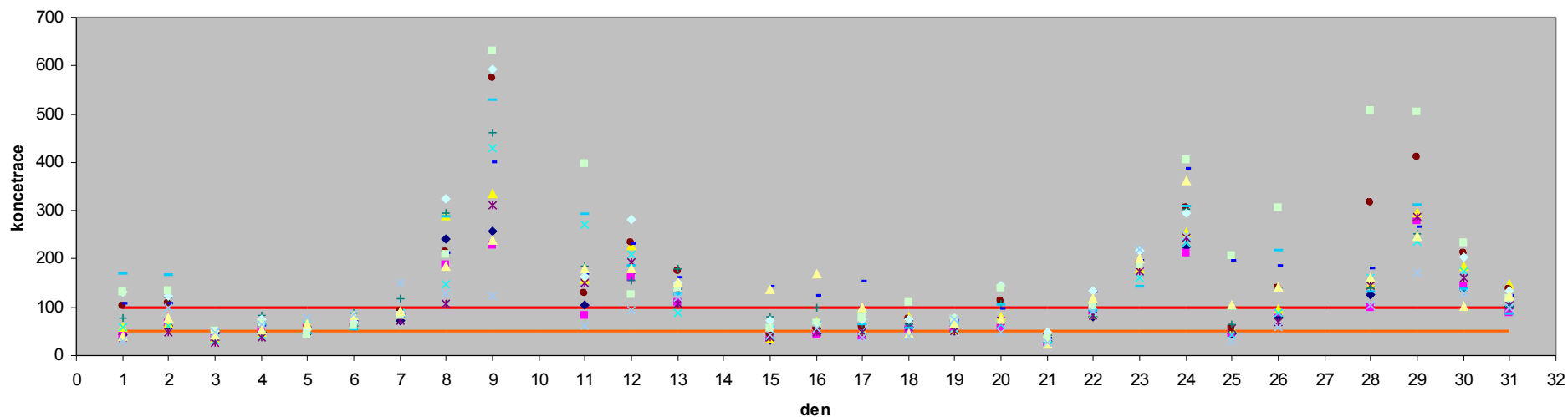
Podíl jednotlivých zdrojů na emisích TZL v MSK

Vývoj emisí TZL v MSK

Trend PM10 leden 2006

Trend PM10 - leden 2007

